

ΜΟΥΣΕΙΟ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΙΟΤΟΠΩΝ - ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ

14^ο χιλ. Θεσσαλονίκης – Μηχανιώνας
57001 Θέρμη
Τηλ. : 2310 473 320, Fax: 2310 471 795
E-mail: ekby@ekby.gr

**GR3000011 ΝΗΣΙΔΕΣ ΜΥΡΤΩΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ:
ΦΑΛΚΟΝΕΡΑ, ΒΕΛΟΠΟΥΛΑ, ΑΝΑΝΕΣ**

Β ΦΑΣΗ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ Β

Ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν κατ' εφαρμογή του άρθρου 6 της ΠΣ για τις ενότητες Β1 και Β2

Αποτελέσματα: Συγγραφή τεκμηριωμένων προτεινόμενων επιλογών και συγκριτική αποτίμησή τους για στόχους και μέτρα διατήρησης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

B.A. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΚΑΤ' ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΤΗΣ ΠΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ Β1 ΚΑΙ Β2	2
B.B. ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΜΕΝΩΝ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΕΠΙΛΟΓΩΝ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥΣ ΓΙΑ ΣΤΟΧΟΥΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ 3	
B.B.1. ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΕΠΙΛΟΓΩΝ	3
1. Φυσικό περιβάλλον	3
1.1. Γεωλογία – Γεωμορφολογία – Ανάγλυφο	3
1.2. Χλωρίδα και Βλάστηση	3
1.3. Πανίδα.....	4
2. Κίνδυνοι που απειλούν την περιοχή μελέτης.....	8
3. Αξιολόγηση.....	9
3.1. Αξιολόγηση τύπων οικοτόπων και ειδών.....	9
3.2. Αξιολόγηση ενδιαιτημάτων	10
3.3. Ιεράρχηση προτεραιοτήτων.....	11
B.B.2. ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ.....	12
B.B.3. ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ	15
B.B.4. ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΕ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ.....	17

Β.Α. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΚΑΤ' ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΤΗΣ ΠΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ Β1 ΚΑΙ Β2

Με στόχο την υποστήριξη των υπηρεσιών της Περιφέρειας Αττικής στην αποτύπωση Σχεδίου Δράσεων οι οποίες θα εντάσσονται σε μία ολοκληρωμένη στρατηγική παρεμβάσεων αλλά και στην κοστολόγηση του σχεδίου δράσεων, έλαβε χώρα τεκμηρίωση των προτεινόμενων επιλογών και αποτίμησή τους για στόχους και μέτρα διατήρησης κατά την έννοια του άρθρου 6 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.

Ειδικότερα, οι ενέργειες και τα αποτελέσματα των ενοτήτων Α1 και Α2 μαζί με την περιγραφή και την αξιολόγηση της σπουδαιότητας των προστατευόμενων αντικειμένων της περιοχής αποτέλεσαν τον κύριο τροφοδότη στοιχείων και πληροφοριών για την υπάρχουσα κατάσταση.

Ειδικότερα, συνεκτιμήθηκαν:

α) τα σημαντικά βιοτικά στοιχεία της περιοχής, δηλαδή η χλωρίδα, οι τύποι οικοτόπων και η πανίδα της περιοχής, όπως περιγράφονται και αξιολογούνται στην εθνική βάση δεδομένων Natura 2000, και βάσει των οποίων η περιοχή αξιολογήθηκε και προτάθηκε προς ένταξη στο ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000

β) τα νεότερα στοιχεία για τύπους οικοτόπων και είδη της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ που προκύπτουν από τις καταγραφές και αξιολογήσεις που έγιναν στο πλαίσιο υποβολής της 3ης εθνικής έκθεσης για την εφαρμογή της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για την περίοδο 2007 – 2012, η οποία παραδόθηκε και διορθώθηκε τον Μάρτιο 2015

γ) τα σημαντικά βιοτικά στοιχεία της περιοχής, (χλωρίδα, τύποι οικοτόπων, πανίδα), η αξιολόγηση των κινδύνων και προτάσεις μέτρων, όπως προκύπτουν από μελέτες και έρευνες που έχουν εκπονήσει φορείς για την περιοχή (π.χ. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία)

δ) οι πιέσεις και οι κίνδυνοι που έχουν αναγνωριστεί στην περιοχή από υπάρχουσες δραστηριότητες ή μελλοντικούς σχεδιασμούς για την περιοχή

ε) η επικοινωνία με την Mom, την ΕΟΕ, φορείς συλλογής δεδομένων και με εκπροσώπους της διοίκησης της Αττικής

B.B. ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΜΕΝΩΝ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΕΠΙΛΟΓΩΝ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥΣ ΓΙΑ ΣΤΟΧΟΥΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ

B.B.1. ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΕΠΙΛΟΓΩΝ

1. Φυσικό περιβάλλον

1.1. Γεωλογία – Γεωμορφολογία – Ανάγλυφο

Η περιοχή αποτελείται από τρεις νησίδες οι οποίες είναι πολύ απομακρυσμένες από κάθε μεγάλη μάζα στεριάς. Οι νησίδες μπορούν να καταταγούν σε δύο ομάδες, με βάση τη γεωλογική ιστορία τους. Η μία ομάδα αποτελείται από ηφαιστειακής προέλευσης νησίδες (οι Ανάνες και οι νησίδες της Χριστιάνας), ενώ η δεύτερη περιλαμβάνει νησίδες κυρίως ιζηματογενούς προέλευσης (οι υπόλοιπες νησίδες). Οι ασβεστόλιθοι ανήκουν στις ζώνες Γαβρόβου - Τρίπολης ή / και Παξών. Η γεωλογία της περιοχής μελέτης φαίνεται στους Γεωλογικούς χάρτες του ΙΓΜΕ κλίμακας 1:50.000. Φύλλα χαρτών: νήσοι Ανάνες, νήσος Βελοπούλα και νήσος Φαλκονέρα.

Σε γενικές γραμμές πρόκειται για βραχώδεις θέσεις. Η επίδραση των ισχυρών ανέμων και των θαλασσοταραχών, που δρουν στις νησίδες όλο το χρόνο, είναι προφανείς με την πρώτη ματιά. Η γενική εμφάνιση των νησίδων είναι αποτέλεσμα του συνδυασμού του υποστρώματος και των κλιματικών παραγόντων.

Κάθετα βράχια είναι παρόντα σε όλες τις νησίδες, ακόμη και σε αυτές με τα χαμηλότερα υψόμετρα. Υπάρχουν ελάχιστες παραλίες και αυτές είναι συνήθως με βότσαλα. Η θάλασσα που περιβάλλει τις νησίδες είναι πολύ βαθιά. Υπάρχει μια πολύ μικρή περιοχή με ρηχά νερά η οποία είναι πολύ σημαντική για τα θαλάσσια οικοσυστήματα, ιδιαίτερα για τα ολιγοτροφικά συστήματα της ανατολικής Μεσογείου.

1.2. Χλωρίδα και Βλάστηση

Τα υφιστάμενα δεδομένα για τους τύπους οικοτόπων και τη χλωρίδα της περιοχής κρίνονται ως ανεπαρκή. Βασική πηγή πληροφόρησης αποτελεί το Τυποποιημένο Έντυπο Δεδομένων (ΤΕΔ) της Ζώνης Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) GR3000011, στο οποίο ωστόσο δεν καταγράφονται τύποι οικοτόπων του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ ούτε και είδη φυτών του παραρτήματος ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Σύμφωνα με το ΤΕΔ, στις νησίδες της περιοχής υπάρχουν δύο διακριτές ζώνες βλάστησης: η παράκτια ζώνη με αλλόφυτα και η υποπαραλιακή ζώνη, η οποία δεν βρέχεται από τη θάλασσα, ακόμη και σε κακές καιρικές συνθήκες. Σε αυτή τη ζώνη η βλάστηση αποτελείται από φρύγανα με τα είδη: *Centaurea raphanina* ssp. *mixta*, *Sarcopoterium spinosum*, *Euphorbia* sp., *Thymus capitatus*, κλπ. στις περισσότερες νησίδες. Σε μερικές νησίδες δεν υπάρχει φρυγανική βλάστηση ή αυτή εκπροσωπείται από πολύ λίγα είδη και αντ' αυτού υπάρχει μια ειδική υποπαράλια βλάστηση, με είδη που περιορίζονται σε μικρά νησιά ή που σπάνια βρίσκονται σε ακτές μεγαλύτερων νησιών. Η βλάστηση των βράχων, ως επί το πλείστον, αποτελείται από είδη ενδημικά του Αιγαίου, πολλά από τα οποία είναι υποχρεωτικά χασμόφυτα. Στις Ανάνες έχουν καταγραφεί τα είδη *Anthemis scorulorum* και *Fibigia lunarioides*, ενδημικά του Αιγαίου, τα οποία προστατεύονται από την ελληνική νομοθεσία (Προεδρικό Διάταγμα 67/1981).

1.3. Πανίδα

Ερπετοπανίδα

Σύμφωνα με τα υφιστάμενα στοιχεία (Valakos et al 2008) δύο είδη σαύρας απαντούν στην περιοχή μελέτης. Η σαύρα της Μήλου ή Χρυσοφυλλίδα *Podarcis milensis*, είναι ενδημικό είδος του συμπλέγματος της Μήλου και συναντάται και στις τρεις νησίδες. Σύμφωνα με το Ελληνικό Κόκκινο βιβλίο ανήκει στα Σχεδόν Απειλούμενα (NT), ενώ σύμφωνα με την IUCN στα Τρωτά είδη (VU). Επίσης, το είδος περιλαμβάνεται στο Παράρτημα IV της Οδηγίας 92/43/EEC.

Στις Ανάνες συναντάται το υποείδος *P. milensis adolfjordansi* ενώ στη Φαλκονέρα και τη Βελοπούλα το υποείδος *P. milensis gerakuniae*.

Στη Φαλκονέρα και τη Βελοπούλα έχει καταγραφεί και το Σαμιαμίδι *Cyrtopodion kotschyi*, το οποίο επίσης περιλαμβάνεται στο Παράρτημα IV της Οδηγίας 92/43/EEC.

Αμφότερα τα είδη *Podarcis milensis* και *Cyrtodactylus kotschyi* (= *Cyrtopodion kotschyi*) προστατεύονται από τη Σύμβαση της Βέρνης (Παράρτημα II) and και το Π.Δ. 67/1981).

Ορνιθοπανίδα

Η περιοχή είναι ιδιαίτερα σημαντική για την ορνιθοπανίδα αναλογικά με το μέγεθος της, καθώς εκεί απαντούν συνολικά 15 είδη πουλιών από τα οποία 7 ανήκουν στο Παράρτημα I της Οδηγίας 2009/147/EK. Η περιοχή αποτελεί μία από τις σημαντικές περιοχές αναπαραγωγής του Μαυροπετρίτη *Falco eleonora*, 100 με 250 άτομα φωλιάζουν στην περιοχή. Επίσης 20-30 ζευγάρια Θαλασσοκόρακα *Phalacrocorax aristotelis* και 2-3 ζευγάρια Πετρίτη *Falco peregrinus* φωλιάζουν στις νησίδες. Σημαντική είναι και η παρουσία του Μύχου *Puffinus yelkoyan* του Αρτέμη *Calonectris diomedea* του Υδροβάτη *Hydrobates pelagicus* και του Αιγαιόγλαρου *Larus audouinii*.

Οι νησίδες αποτελούν σταθμό για μεταναστευτικά είδη της ορνιθοπανίδας. Συνολικά 7 είδη, έχουν καταγραφεί από την περιοχή κατά τις μεταναστεύσεις τους. Τρία μεταναστευτικά είδη (ο Αρτέμης, ο Υδροβάτης και ο Μαυροπετρίτης), που ανήκουν στο Παράρτημα I της Οδηγίας 2009/147/EK αναπαράγονται στην περιοχή.

Ακολουθεί πίνακας με τα είδη της ορνιθοπανίδας της περιοχής «Νησίδες Μυρτώου πελάγους: Φαλκονέρα, Βελοπούλα, Ανάνες», το καθεστώς προστασίας, καθώς και παρουσίας αυτών.

Πίνακας 1. Είδη της ορνιθοπανίδας της περιοχής «Νησίδες Μυρτώου πελάγους: Φαλκονέρα, Βελοπούλα, Ανάνες».

α/α	Είδος	Ελληνική Ονομασία	Κόκκινο βιβλίο	2009/147/EK	Καθεστώς παρουσίας	Απειλές
	PROCELLARIIFORMES					
	Procellariidae					
1	<i>Calonectris diomedea</i>	Αρτέμης		I	A	
2	<i>Puffinus yelkouan</i>	Μύχος		I	A	
	Hydrobatidae					
3	<i>Hydrobates pelagicus</i>	Υδροβάτης		I	A	
	PELECANIFORMES					
	Phalacrocoracidae					
4	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>	Θαλασσοκόρακας		I	M	
	FALCONIFORMES					
	Falconidae					
5	<i>Falco eleonora</i>	Μαυροπετρίτης		I	A	103, 303, 801, 904
6	<i>Falco peregrinus</i>	Πετρίτης		I	M	
	CHARADRIIFORMES					
	Laridae					
7	<i>Larus audouinii</i>	Αιγαιόγλαρος	VU	I	A	
	COLUMBIFORMES					
	Columbidae					
8	<i>Streptopelia turtur</i>	Τρυγόνι		Π2	Σ	
	PASSERIFORMES					
	Hirundinidae					

α/α	Είδος	Ελληνική Ονομασία	Κόκκινο βιβλίο	2009/147/ΕΚ	Καθεστώς παρουσίας	Απειλές
9	<i>Hirundo rustica</i>	Σταυλοχελίδονο			Σ	
	Motacillidae					
10	<i>Motacilla flava</i>	Κιτρινοσουσουράδα			Σ	
11	<i>Motacilla alba</i>	Λευκοσουσουράδα			Μ	
	Turdidae					
12	<i>Oenanthe oenanthe</i>	Σταχτοπετρόκλης			Σ	
	Sylviidae					
13	<i>Hippolais pallida</i>	Ωχροστριτίδα			Σ	
	Oriolidae					
14	<i>Oriolus oriolus</i>	Συκοφάγος			Σ	
	Passeridae					
15	<i>Passer hispaniolensis</i>	Χωραφοσπουργίτης			Σ	

ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΠΙΝΑΚΑ 1

1^η στήλη

Αύξων αριθμός ειδών.

2^η στήλη

Κατάλογος των ειδών που έχουν καταγραφεί στην περιοχή.

3^η στήλη

Ελληνικό όνομα του είδους.

4^η στήλη (Καθεστώς προστασίας)

Το είδος περιλαμβάνεται στον κατάλογο απειλούμενων ειδών του Ελληνικού Κόκκινου Βιβλίου.

Επεξηγήσεις:

EN (Endangered): Κινδυνεύοντα είδη

VU (Vulnerable): Τρωτά είδη

NT (Near Threatened): Σχεδόν απειλούμενα

LR (Low Risk): Είδη χαμηλού κινδύνου

LC (Least Concerned): Είδη μειωμένου ενδιαφέροντος

5^η στήλη (Καθεστώς προστασίας)

Το είδος περιλαμβάνεται στο αντίστοιχο Παράρτημα της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ.

6^η στήλη (Καθεστώς παρουσίας)

Μ: μόνιμη παρουσία στην περιοχή

Α: αναπαραγόμενο είδος στην περιοχή

Σ: στάθμευση κατά τη μετανάστευση

7^η στήλη (Απειλές)

Αναφέρονται οι απειλές με τους κωδικούς του Τυποποιημένου Δελτίου Δεδομένων της Οδηγίας 92/43

103 Έντατικοποίηση πολυετών καλλιέργειών (αμπέλια, οπωρώνες, ελαιώνες, κλπ)

303: Ανανεώσιμες μορφές ενέργειας: Αιολικά Πάρκα

801: Εισαγωγή ειδών εισβολέων

904: Ρύπανση από αγροχημικά που απορρέουν στους υδάτινους αποδέκτες, υφαλμύρωση αποδεκτών

Βιβλιογραφικές πηγές από το Τυποποιημένο Έντυπο Δεδομένων της περιοχής NATURA 2000 GR3000011

Πανίδα θηλαστικών

Σύμφωνα με τα υφιστάμενα δεδομένα, στην περιοχή μελέτης απαντά η μεσογειακή φώκια *Monachus monachus*. Το είδος ανήκει στα Κρισίμως Κινδυνεύοντα (CR) σύμφωνα τόσο με το ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο όσο και το διεθνές. Επίσης περιλαμβάνεται στο Παράρτημα II της Οδηγίας 92/43/EEC.

Επίσης, με βάση τα αποτελέσματα της εποπτείας στο πλαίσιο του άρθρου 17 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, η θαλάσσια περιοχή των νησίδων περιλαμβάνεται στην περιοχή εξάπλωσης των ειδών δελφινιών *Stenella coeruleoalba*, *Ziphius cavirostris*, *Grampus griseus* του παραρτήματος IV, ενώ εντοπίζεται και το θαλάσσιο δίθυρο μαλάκιο *Pinna nobilis* του παραρτήματος IV της εν λόγω οδηγίας.

2. Κίνδυνοι που απειλούν την περιοχή μελέτης

Σύμφωνα με τη μελέτη των Δημαλέξη κ.ά (2010) που συντάχθηκε με σκοπό να προσδιοριστούν οι ορνιθολογικά ευαίσθητες στις επιπτώσεις των αιολικών πάρκων περιοχές, η χωροθέτηση αιολικών πάρκων στις δυσπρόσιτες μικρές ακατοίκητες νησίδες θα δημιουργήσει σημαντικό πρόβλημα στη βιοποικιλότητα. Επισημαίνεται δε ότι η δημιουργία αιολικών πάρκων είναι αρνητική για τα είδη χαρακτηρισμού των Ζωνών Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) που είναι ευάλωτα στα αιολικά πάρκα. Στη συγκεκριμένη μελέτη προτείνεται επίσης η περιοχή μελέτης να εξαιρεθεί από τη χωροθέτηση αιολικού πάρκου.

Τα ευάλωτα στα αιολικά πάρκα είδη χαρακτηρισμού που απαντούν στην περιοχή GR3000011 είναι ο Μαυροπετρίτης, ο Αρτέμης, ο Μύχος και ο Αιγαιόγλαρος. Αν και δεν υπάρχει προγραμματισμός δημιουργίας αιολικού πάρκου στην περιοχή, τουλάχιστον στο άμεσο μέλλον, θεωρούμε σημαντικό να επισημάνουμε αυτόν τον κίνδυνο.

Σύμφωνα με τα δεδομένα που περιλαμβάνονται στο Τυποποιημένο Έντυπο Δεδομένων της περιοχής GR3000011 «Νησίδες Μυρτώου πελάγους: Φαλκονέρα, Βελοπούλα, Ανάνες» και τον Προμπονάς (2009), οι καταγεγραμμένες απειλές στην περιοχή μελέτης, χωρίς ωστόσο να δίνονται ποσοτικά στοιχεία που να επιτρέπουν εκτίμηση της σοβαρότητάς τους, είναι:

Παράνομο ψάρεμα/υπεραλίευση

Το παράνομο ψάρεμα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της ιχθυοπανίδας που αποτελεί τροφή για είδη της ορνιθοπανίδας που ανήκουν στο Παράρτημα I της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ. Τα είδη αυτά στην περιοχή μελέτης είναι ο Αρτέμης, ο Μύχος, ο Αιγαιόγλαρος και ο Θαλασσοκόρακας. Επίσης ο Υδροβάτης τρέφεται και με μικρά ψάρια. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η επίδραση στα είδη που αναπαράγονται στην περιοχή. Εάν δεν υπάρχει αρκετή τροφή η αναπαραγωγική επιτυχία των ειδών αυτών θα μειωθεί.

Όσον αφορά στη μεσογειακή φώκια, η οποία περιλαμβάνεται στο Παράρτημα II της Οδηγίας 92/43/EEC, η μείωση της διαθέσιμης τροφής, εξαιτίας της υπεραλίευσης έχει σημαντική αρνητική επίδραση στον πληθυσμό της.

Τουριστική ανάπτυξη

Η τουριστική ανάπτυξη με σκάφη προκαλεί όχληση στα είδη που αναπαράγονται στην περιοχή. Τα διάφορα είδη της ορνιθοπανίδας επηρεάζονται αρνητικά από την όχληση, ιδιαίτερα κατά την αναπαραγωγική περίοδο. Από τα είδη που ανήκουν στο

Παράρτημα Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ περισσότερο επηρεάζονται από την όχληση ο Αρτέμις, ο Μύχος, ο Υδροβάτης, ο Μαυροπετρίτης και ο Αιγαιόγλαρος.

Βόσκησις

Η βόσκησις από κατσίκια που απελευθερώνονται στην περιοχή έχει αρνητικές επιπτώσεις στη χλωρίδα και τη βλάστηση της περιοχής μελέτης.

Όσον αφορά στα είδη της πανίδας αρνητική είναι η επίδραση στους Αιγαιόγλαρους που φωλιάζουν μέσα σε θάμνους και φρύγανα και στη σαύρα της Μήλου η οποία χρησιμοποιεί τα διάφορα φυτά για προστασία από τους εχθρούς και για θερμορύθμιση, συνεπώς προκαλείται συρρίκνωση της έκτασης του διαθέσιμου βιότοπου τους.

Πυρκαγιές

Οι πυρκαγιές έχουν σαν αποτέλεσμα τη συρρίκνωση της έκτασης του διαθέσιμου βιότοπου για τις σαύρες της Μήλου και τους Αιγαιόγλαρους που χρειάζονται τα φρύγανα και τους θάμνους για να φωλιάσουν μέσα σε αυτά. Επιπλέον, για τις σαύρες, υπάρχει κίνδυνος άμεσης θανάτωσης κατά τη διάρκεια πυρκαγιάς.

3. Αξιολόγηση

3.1. Αξιολόγηση τύπων οικοτόπων και ειδών

Τα χερσαία οικοσυστήματα της περιοχής αποτελούν υπόλειμμα της παλαιάς Αιγαίδας και αυτό αντικατοπτρίζεται στη βιοποικιλότητα της περιοχής, η οποία περιλαμβάνει σπάνια και ενδημικά είδη. Η βιοποικιλότητα της περιοχής, συνεχώς μεταβαλλόμενη, χαρακτηρίζεται από διαταραχή ισορροπίας λόγω του συνεχώς μεταβαλλόμενου περιβάλλοντος και από την παρουσία βικαριανιστικών ειδών, δηλαδή ειδών που προέκυψαν λόγω του γεωγραφικού διαχωρισμού και της απομόνωσης. Συνεπώς, παράγοντες όπως η περιορισμένη έκταση της περιοχής GR3000011, ο απομονωμένος χαρακτήρας των νησίδων της και η παρουσία ειδών και υποειδών ενδημικών του Αιγαίου (όπως για παράδειγμα τα είδη φυτών *Centaurea raphanina* ssp. *Mixta*, *Anthemis scopulorum*, *Fibigia lunarioides*) καθιστούν την περιοχή ιδιαίτερος σημαντική, ως ένα φυσικό εργαστήριο εξέλιξης.

Σε ό,τι αφορά ειδικότερα στην ορνιθοπανίδα, τα οικοσυστήματα των νησίδων, αν και μικρά, είναι πολύ σημαντικά για τα μεταναστευτικά πουλιά, καθώς και για τα θαλασσοπούλια που αναπαράγονται εκεί. Η ορνιθοπανίδα αποτελεί έναν από τους κυριότερους δείκτες της ποιότητας ενός οικοσυστήματος. Η αξία μιας περιοχής σχετικά με την ορνιθοπανίδα αφορά στον αριθμό των ειδών που απαντούν σε αυτήν, στα είδη τα οποία αποτελούν δείκτες εκτίμησης της βιοποικιλότητας (π.χ. είδη του παραρτήματος Ι της Κοινοτικής Οδηγίας 2009/147/ΕΚ), στη σπανιότητα των ειδών, στην πληθυσμιακή πυκνότητά τους στη συγκεκριμένη περιοχή, καθώς και στον τρόπο με τον οποίο τη χρησιμοποιούν, δηλαδή αν φωλιάζουν, τρέφονται, κ.ά.

Επιπλέον, η αποτελεσματικότητα της διαχείρισης μίας προστατευόμενης περιοχής εξασφαλίζεται με τη διασφάλιση της καλής διατήρησης των αντικειμένων προστασίας. Όσον αφορά στην ορνιθοπανίδα, αναφερόμαστε συγκεκριμένα στη διατήρηση των πληθυσμών και της ποικιλίας των ειδών αυτών. Αυτό επιτυγχάνεται με την προστασία των ενδιαιτημάτων τους και τον έλεγχο και την παρέμβαση σε παράγοντες που επιδρούν αρνητικά σε αυτά.

Η περιοχή μελέτης είναι ιδιαίτερα σημαντική για την ορνιθοπανίδα, γεγονός το οποίο

έχει ήδη αναγνωρισθεί με την κήρυξη της ως Ζώνης Ειδικής Προστασίας για τα πουλιά (βάσει της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ –πρώην 79/409/ΕΟΚ). Η περιοχή μελέτης θεωρείται ορνιθολογικά αξιόλογη, τόσο λόγω της σημασίας της για τα μεταναστευτικά πουλιά, όσο και για την παρουσία των σπανίων ειδών: Μαυροπετρίτης *Falco eleonora*, Θαλασσοκόρακας *Phalacrocorax aristotelis*, Πετρίτης *Falco peregrinus*, Μύχος *Puffinus yelkoyan*, Αρτέμης *Calonectris diomedea*, Υδροβάτης *Hydrobates pelagicus* και Αιγαιόγλαρος *Larus audouinii*. Επίσης η περιοχή αποτελεί μια από τις σημαντικές περιοχές αναπαραγωγής του Μαυροπετρίτη, του Θαλασσοκόρακα και του Πετρίτη.

Είναι γνωστό ότι τα πουλιά μεταναστεύουν δύο φορές το χρόνο από τη βόρεια Ευρώπη προς την Αφρική, για να ξεχειμωνιάσουν και να φωλιάσουν σε ιδανικές, για αυτά, περιοχές. Οι δρόμοι που ακολουθούν είναι καθορισμένοι και χρησιμοποιούν μεταναστευτικούς σταθμούς σε ολόκληρο το ταξίδι τους για να τραφούν και να ξεκουραστούν, ώστε να είναι σε θέση να συνεχίσουν το ταξίδι τους. Οι μικρές νησίδες του Αιγαίου αποτελούν σημαντικό σταθμό για τα μεταναστευτικά είδη της ορνιθοπανίδας. Συνολικά 10 είδη, έχουν καταγραφεί από την περιοχή κατά τις μεταναστεύσεις τους, εκ των οποίων 3 από αυτά (ο Αρτέμης, ο Υδροβάτης και ο Μαυροπετρίτης) ανήκουν στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ. Επομένως, η διατήρηση ή και αναβάθμιση των ενδιαιτημάτων της περιοχής αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επιβίωση των πληθυσμών της ορνιθοπανίδας της περιοχής.

Σε ό,τι αφορά στην υπόλοιπη πανίδα, στην περιοχή μελέτης απαντούν η σαύρα της Μήλου, ή Χρυσοφυλλίδα *Podarcis milensis* είδος ενδημικό του συμπλέγματος της Μήλου (στις Ανάνες συναντάται το ενδημικό υποείδος *P. milensis adolfjordansi* ενώ στη Φαλκονέρα και τη Βελοπούλα το ενδημικό υποείδος *P. milensis gerakuniae*) και Το Σαμιαμίδι *Cyrtopodion kotschy*, (στη Φαλκονέρα και τη Βελοπούλα). Αμφότερα τα είδη περιλαμβάνονται στο Παράρτημα ΙV της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, ενώ η σαύρα της Μήλου κατατάσσεται επιπροσθέτως στα Σχεδόν Απειλούμενα (NT) σύμφωνα με το Ελληνικό Κόκκινο βιβλίο, ενώ σύμφωνα με την IUCN στα Τρωτά (VU).

Στην περιοχή μελέτης απαντά επίσης η μεσογειακή φώκια *Monachus monachus*, είδος το οποίο ανήκει στα Κρισίμως Κινδυνεύοντα (CR) σύμφωνα τόσο με το ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο όσο και το διεθνές. Επίσης, περιλαμβάνεται στο Παράρτημα ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΕΚ.

Τόσο τα δύο είδη σαυρών όσο και η μεσογειακή φώκια προστατεύονται επίσης από τη Σύμβαση της Βέρνης «για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης». Στο Παράρτημα ΙΙ της Σύμβασης της Βέρνης, αναφέρονται ως είδη υπό αυστηρή προστασία. Για τα είδη αυτά, σύμφωνα με τη Σύμβαση, απαιτείται η λήψη των κατάλληλων μέτρων για τη διασφάλιση της διατήρησης των βιοτόπων τους, καθώς και η προστασία των φυσικών βιοτόπων που απειλούνται.

3.2. Αξιολόγηση ενδιαιτημάτων

Το μεγαλύτερο μέρος της περιοχής μελέτης χαρακτηρίζεται από παράκτια ζώνη με αλλόφυτα και υποπαρالياκή ζώνη, η οποία δεν βρέχεται από τη θάλασσα, ακόμη και σε κακές καιρικές συνθήκες. Σε αυτή τη ζώνη η βλάστηση αποτελείται από φρύγανα όπου είναι το ενδιαίτημα που χρησιμοποιούν τα ερπετά που απαντούν στην περιοχή μελέτης. Επίσης σε αυτό το ενδιαίτημα φωλιάζουν τα είδη του Παραρτήματος Ι της

Οδηγίας 2009/147/ΕΚ Μύχος *Puffinus yelkoyan*, Αρτέμης *Calonectris diomedea*, Υδροβάτης *Hydrobates pelagicus* και Αιγαιόγλαρος *Larus audouinii*.

Στα βράχια που εντοπίζονται στην περιοχή φωλιάζουν αρπακτικά πουλιά (ο Μαυροπετρίτης και ο Πετρίτης), καθώς και ο Θαλασσοκόρακας.

Το σύνολο των χαρακτηριστικών της περιοχής μελέτης μαζί με τον απομονωμένο χαρακτήρα αυτής συμβάλλει στη διατήρηση ενός ικανοποιητικού αναπαραγόμενου πληθυσμού των ειδών της ορνιθοπανίδας που αναφέρονται παραπάνω. Επίσης η περιοχή είναι σημαντική για τη Μεσογειακή φώκια, καθώς αποτελεί ενδιαίτημα διατροφής για το είδος.

3.3. Ιεράρχηση προτεραιοτήτων

Σε ό,τι αφορά στην ορνιθοπανίδα της περιοχής, θεωρούμε ότι προτεραιότητες πρέπει να αναγνωρισθούν μεταξύ των 7 ειδών πτηνών που ανήκουν στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ που αναπαράγονται στην περιοχή (Μαυροπετρίτης *Falco eleonora*, Θαλασσοκόρακας *Phalacrocorax aristotelis*, Πετρίτης *Falco peregrinus*, Μύχος *Puffinus yelkoyan*, Αρτέμης *Calonectris diomedea*, Υδροβάτης *Hydrobates pelagicus* και Αιγαιόγλαρος *Larus audouinii*).

Αναφορικά με τα θηλαστικά της περιοχής, η μεσογειακή φώκια *Monachus monachus* περιλαμβάνεται στο Παράρτημα ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και ως εκ τούτου αποτελεί προτεραιότητα για τη λήψη διαχειριστικών μέτρων προστασίας της.

Μεταξύ των ερπετών της περιοχής, και μολονότι κανένα από τα δύο είδη δεν ανήκουν στο Παράρτημα ΙΙ της Κοινοτικής Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ) προτεραιότητα του σχεδίου διαχείρισης της περιοχής αποτελούν τα ενδημικά υποείδη της σαύρας της Μήλου που συναντώνται στην περιοχή. Όσον αφορά γενικά στην ερπετοπανίδα της περιοχής θεωρούμε ότι θα πρέπει να επιδιωχθεί η διαφύλαξη του συνόλου της ποικιλότητας ειδών.

Αναφορικά με τις χρήσεις γης και δραστηριότητες στην περιοχή μελέτης, είναι σκόπιμο αυτές να καταγραφούν με ποσοτικά στοιχεία για την ένταση, τη χρονική και χωρική κατανομή τους, ώστε να είναι δυνατή η αντικειμενική αξιολόγηση υφιστάμενων ή εν δυνάμει απειλών. Οι ανθρώπινες ενέργειες που πιθανόν να προκαλέσουν αρνητικές επιδράσεις στα σημαντικά είδη και τα ενδιαιτήματά τους είναι συνοπτικά οι ακόλουθες:

1. Παράνομο ψάρεμα/υπεραλίευση
2. Τουριστική ανάπτυξη
3. Βόσκηση
4. Πυρκαγιές
5. Αιολικά πάρκα..

B.B.2. ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ

Γενικός Σκοπός

Η προστασία της βιολογικής ποικιλότητας της περιοχής «Νησίδες Μυρτώου πελάγους: Φαλκονέρα, Βελοπούλα, Ανάνες» και η διατήρηση της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης.

Ειδικό Σκοπός

- Η διατήρηση ή και αύξηση των πληθυσμών της ορνιθοπανίδας με έμφαση στα είδη του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ που φωλιάζουν στην περιοχή: Μαυροπετρίτης *Falco eleonora*, Θαλασσοκόρακας *Phalacrocorax aristotelis*, Πετρίτης *Falco peregrinus* Μύχος *Puffinus yelkoyan*, Αρτέμης *Calonectris diomedea*, Υδροβάτης *Hydrobates pelagicus* και Αιγαιόγλαρος *Larus audouinii*.
- Η διατήρηση της ποικιλότητας της πανίδας, με έμφαση στα είδη Κοινοτικού ενδιαφέροντος και στα ενδημικά.
- Η διατήρηση των πληθυσμών των ενδημικών υποειδών *P. milensis adolfjordansi* που συναντάται στις Ανάνες και *P. milensis gerakuniae* στη Φαλκονέρα και τη Βελοπούλα.
- Η διατήρηση ή και βελτίωση της ποιότητας των ενδιαιτημάτων των ειδών.
- Η αποτροπή μη σύννομων ενεργειών στην περιοχή, όπως το παράνομο ψάρεμα.
- Δημιουργία προϋποθέσεων για την εξασφάλιση της απαιτούμενης κοινωνικής συναίνεσης, για την ενίσχυση της περιβαλλοντικής συνείδησης και για την ανάδειξη και την αειφόρο ανάπτυξη της περιοχής.

Μέτρα διατήρησης

Από τον γενικό και τους ειδικούς σκοπούς διατήρησης προκύπτει ότι τα μέτρα διατήρησης της ΕΖΔ έχουν κυρίως προστατευτικό χαρακτήρα καθώς η γνώση μας για την περιοχή είναι εξαιρετικά περιορισμένη και δεν υπάρχουν επαρκή δεδομένα για ειδικότερους σχεδιασμούς διατήρησης τύπων οικοτόπων ή δημιουργίας ευνοϊκών συνθηκών αποκατάστασης ενδιαιτήματος κάποιου είδους. Για τον σκοπό αυτό, έμφαση δίδεται σε πρόγραμμα παρακολούθησης, ώστε να συλλεχθούν τα δεδομένα εκείνα που θα επιτρέψουν μελλοντικά εστιασμένες δράσεις διατήρησης.

Κατωτέρω δίδεται πίνακας αντιστοίχισης των στόχων με τα μέτρα διατήρησης.

Πίνακας 2. Συσχέτιση σκοπών - μέτρων

<p>Ειδικοί Σκοποί</p> <p>Μέτρα</p>	<p>Η διατήρηση της ποικιλότητας της πανίδας, με έμφαση στα είδη Κοινοτικού ενδιαφέροντος και στα ενδημικά</p>	<p>Η διατήρηση των πληθυσμών των ενδημικών υποειδών <i>P. milensis adolfjordansi</i> που συναντάται στις Ανάνες και <i>P. milensis gerakuniae</i> στη Φαλκονέρα και τη Βελοπούλα</p>	<p>Διατήρηση ή και αύξηση των πληθυσμών της ορνιθοπανίδας (είδη Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ – πρώην 79/409/ΕΟΚ– που φωλιάζουν στην περιοχή)</p>	<p>Διατήρηση ή και βελτίωση της ποιότητας των ενδιαιτημάτων των ειδών</p>	<p>Η αποτροπή μη σύνομων ενεργειών στην περιοχή</p>	<p>Δημιουργία προϋποθέσεων για την εξασφάλιση της απαιτούμενης κοινωνικής συναίνεσης</p>
<p>Εξέταση δυνατοτήτων θεσμικής κατοχύρωσης της περιοχής βάσει του νόμου 3937 «Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 60 Α/2011).</p>	✓	✓	✓	✓	✓	✓
<p>Εξαίρεση της περιοχής GR3000011 από τον χωροταξικό σχεδιασμό του ΥΠΕΚΑ για την εγκατάσταση Σταθμών Παραγωγής Αιολικής Ενέργειας</p>	✓		✓	✓		

B.B.3. ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ

Η κοστολόγηση των προτεινόμενων μέτρων έλαβε υπόψη της α) σχετικές κοστολογημένες δράσεις από τους φορείς που εμπλέκονται στη διαχείριση της περιοχής, β) στοιχεία κόστους σχετικών δράσεων σε άλλες περιοχές με παρεμφερή γνωρίσματα και γ) εκτίμηση χρόνου και κινήσεων προσωπικού και κόστος εξοπλισμού σε περιπτώσεις που δεν υπήρχαν σχετικά διαθέσιμα στοιχεία.

Αρ	Μέτρα διατήρησης / Πρόγραμμα Παρακολούθησης	Φορείς Υλοποίησης	Χρονοδιάγραμμα	Κοστολόγηση	Προτεραιότητα	Πιθανό Χρηματοδοτικό Μέσο
1	Εξέταση δυνατοτήτων θεσμικής κατοχύρωσης της περιοχής βάσει του νόμου 3937 «Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 60 Α/2011).	Περιφέρεια Αττικής, Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής, Υπουργείο Παραγωγικής Ανασυγκρότησης και Περιβάλλοντος	2016 -2020	30.000 ευρώ	Υψηλή	ΥΜΕΠΕΡΑΑ, Πράσινο ταμείο
2	Εξαίρεση της περιοχής GR3000011 από τον χωροταξικό σχεδιασμό του ΥΠΕΚΑ για την εγκατάσταση Σταθμών Παραγωγής Αιολικής	Υπουργείο Παραγωγικής Ανασυγκρότησης και Περιβάλλοντος	2016	-	Υψηλή	-
3	Πρόγραμμα παρακολούθησης σε επίπεδο περιοχής και ειδών	Δήμος Σπετσών, Περιφέρεια Αττικής, Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής, Υπουργείο Παραγωγικής Ανασυγκρότησης και Περιβάλλοντος	2016 -2020	Ορνιθοπανίδα 18.400 ευρώ/έτος Ερπετοπανίδα 8.250 ευρώ/έτος Θαλάσσια	Υψηλή	ΥΜΕΠΕΡΑΑ, Πράσινο ταμείο, LIFE+

Αρ .	Μέτρα διατήρησης / Πρόγραμμα Παρακολούθησης	Φορείς Υλοποίησης	Χρονοδιάγραμμα	Κοστολόγηση	Προτεραιότητα	Πιθανό Χρηματοδοτικό Μέσο
				θηλαστικά 162.000 ¹ ευρώ		

---

¹ Στο κόστος αυτό περιλαμβάνεται το κοινό κόστος διερευνητικής αξιολόγησης με τις περιοχές GR3000008 ΑΝΤΙΚΥΘΗΡΑ - ΠΡΑΣΟΝΗΣΙ ΚΑΙ ΛΑΓΟΥΒΑΡΔΟΣ
GR3000010 ΝΗΣΙΔΕΣ ΚΥΘΗΡΩΝ: ΠΡΑΣΟΝΗΣΙ, ΔΡΑΓΟΝΕΡΑ, ΑΝΤΙΔΡΑΓΟΝΕΡΑ
GR3000012 ΝΗΣΟΣ ΑΝΤΙΚΥΘΗΡΑ ΚΑΙ ΝΗΣΙΔΕΣ ΠΡΑΣΟΝΗΣΙ, ΛΑΓΟΥΒΑΡΔΟΣ, ΠΛΑΚΟΥΛΗΘΡΑ ΚΑΙ ΝΗΣΙΔΕΣ ΘΥΜΟΝΙΕΣ
GR3000013 ΚΥΘΗΡΑ ΚΑΙ ΓΥΡΩ ΝΗΣΙΔΕΣ: ΠΡΑΣΟΝΗΣΙ, ΔΡΑΓΟΝΕΡΑ, ΑΝΤΙΔΡΑΓΟΝΕΡΑ, ΑΥΓΟ, ΚΑΠΕΛΟ, ΚΟΥΦΟ ΚΑΙ ΦΙΔΟΝΗΣΙ.

B.B.4. ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΕ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Τα χρηματοδοτικά μέσα για τη διατήρηση και διαχείριση των περιοχών Natura 2000 περιλαμβάνουν:

- Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ)
- Το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)
- Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ)
- Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) (επικουρικά)
- Το νέο Πρόγραμμα για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα (LIFE)
- Εθνικούς Πόρους (π.χ. Πράσινο Ταμείο, εθνικό σκέλος του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων-ΠΔΕ)
- Το πρόγραμμα "Ορίζοντας 2020" (Horizon 2020) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη Έρευνα και τη Καινοτομία
- Τον Χρηματοδοτικό Μηχανισμό του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (δυνητικά, για την επόμενη προγραμματική περίοδο).
- Επιπρόσθετες πηγές όπως: Χορηγίες, έσοδα από δραστηριότητες, τέλη χρήσης κ.ά.

Ο τρόπος χρηματοδότησης των περιοχών του Δικτύου Natura 2000 στην Ελλάδα από τα προαναφερόμενα Ευρωπαϊκά Ταμεία την περίοδο 2014-2020 αποτυπώνεται στο εγκεκριμένο νέο ΕΣΠΑ (Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής C(2014) 3542 final).

Η προστασία και διατήρηση του φυσικού κεφαλαίου εντάσσεται στον Θεματικό Στόχο 6 Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και αποδοτική χρήση των πόρων, του νέου ΕΣΠΑ. Ειδικότερα, στο πλαίσιο του νέου ΕΣΠΑ ειδικούς στόχους αποτελούν οι έξι ειδικοί στόχοι της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα, δηλαδή η διατήρηση και αποκατάσταση της φύσης, η διατήρηση και βελτίωση των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών που παρέχουν, η διασφάλιση της αειφορίας της γεωργίας και της δασοκομίας, η εξασφάλιση αειφόρου χρήσης των αλιευτικών πόρων, η καταπολέμηση των χωροκατακτητικών ξένων ειδών και η αντιμετώπιση της παγκόσμιας κρίσης της βιοποικιλότητας.

Επίσης, λαμβάνονται υπόψη οι στόχοι της αντίστοιχης προς υιοθέτηση Εθνικής στρατηγικής, με τις απαιτούμενες ενέργειες επίτευξής τους, όπως αυτές παρουσιάζονται στο σχετικό σχέδιο δράσης.

Με πόρους του ΕΤΠΑ (Κανονισμός αριθ. 1301/2013 της 17ης Δεκεμβρίου 2013 σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και για τη θέσπιση ειδικών διατάξεων σχετικά με τον στόχο «Επενδύσεις στην ανάπτυξη και την απασχόληση») και του ΤΣ (Κανονισμός αριθ. 1300/2013 της 17ης Δεκεμβρίου 2013 σχετικά με το Ταμείο Συνοχής) προωθούνται η ολοκλήρωση του Δικτύου Natura 2000 καθώς και η εκπόνηση ή επικαιροποίηση και εφαρμογή των σχεδίων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών (συμπεριλαμβανομένων μέτρων για τη στήριξη της διοίκησης, την κατάρτιση, την ενημέρωση, κλπ).

Επίσης, προβλέπεται να ενισχυθούν παρεμβάσεις που στοχεύουν στην προστασία, διατήρηση και αποκατάσταση των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τους, στην

αντιμετώπιση των ξενικών ειδών, καθώς και στην προώθηση των πράσινων υποδομών.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι δυνατότητες που παρέχονται για την προστασία, ανάδειξη και προβολή της Πολιτιστικής Κληρονομιάς σε συνδυασμό με την προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας.

Από τα τομεακά προγράμματα της περιόδου 2014-2020 μεγάλη συνάφεια με το Δίκτυο Natura 2000 έχουν τα προγράμματα: «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη», «Αγροτική Ανάπτυξη» και «Αλιεία». Συμπληρωματικά, είναι δυνατόν να αξιοποιηθούν πόροι των Προγραμμάτων «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (π.χ. για την ενίσχυση της έρευνας), «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» (π.χ. για την περιβαλλοντική εκπαίδευση) και «Μεταρρύθμιση του Δημόσιου Τομέα» (π.χ. για την ενίσχυση της αποδοτικότητας των αρμόδιων υπηρεσιών). Ένα μέρος του προϋπολογισμού που αφορά στο περιβάλλον, και ειδικότερα του Ταμείου Συνοχής, εκχωρείται προς τα 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα.

Η στρατηγική του ΕΠΑνΕΚ προωθεί την ανάπτυξη και αναβάθμιση υποδομών που συνδέονται με τη δυνατότητα προστασίας και αξιοποίησης του φυσικού κεφαλαίου και της πολιτιστικής κληρονομιάς ενισχύοντας ειδικότερα το επιχειρηματικό περιβάλλον στους τομείς τουρισμού και πολιτισμού.

Το νέο Πρόγραμμα για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα (LIFE) που θεσπίστηκε με τον Κανονισμό 1293/2013 της 11ης Δεκεμβρίου 2013, περιλαμβάνει δύο υποπρογράμματα:

- α) το υποπρόγραμμα «Περιβάλλον»
- β) το υποπρόγραμμα «Δράση για το Κλίμα».

Το υπο-πρόγραμμα «Περιβάλλον» περιλαμβάνει τρεις τομείς προτεραιότητας:

- α) Περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων
- β) Φύση και Βιοποικιλότητα
- γ) Περιβαλλοντική διακυβέρνηση και πληροφόρηση

Το υποπρόγραμμα «Δράση για το Κλίμα» περιλαμβάνει τρεις τομείς προτεραιότητας:

- α) Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής
- β) Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή
- γ) Κλιματική διακυβέρνηση και πληροφόρηση.

Το χρηματοδοτικό κονδύλιο για την υλοποίηση του προγράμματος LIFE, για τη χρονική περίοδο από 2014 έως 2020, καθορίζεται σε 3 456 655 000 EUR.

Η ανάλυση του προϋπολογισμού για τα υποπρογράμματα έχει ως εξής:

- α) Το ποσό των 2 592 491 250 EUR διατίθεται για το υποπρόγραμμα «Περιβάλλον»
- β) το ποσό των 864 163 750 EUR διατίθεται για το υποπρόγραμμα «Κλιματική δράση».

Οι στόχοι του υποπρογράμματος «Περιβάλλον» για τον τομέα προτεραιότητας «Φύση και Βιοποικιλότητα» περιλαμβάνουν την υποστήριξη της περαιτέρω ανάπτυξης, υλοποίησης και διαχείρισης του δικτύου Natura 2000, ιδίως δε της εφαρμογής, ανάπτυξης, δοκιμής και επίδειξης ολοκληρωμένων προσεγγίσεων για την υλοποίηση των πλαισίων δράσης προτεραιότητας που καταρτίζονται με βάση το άρθρο 8 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.

Στους στόχους του υπο-προγράμματος «Περιβάλλον» για τον τομέα προτεραιότητας «Περιβαλλοντική διακυβέρνηση και πληροφόρηση» περιλαμβάνονται η προώθηση

της ευαισθητοποίησης σε περιβαλλοντικά ζητήματα, η υποστήριξη της επικοινωνίας, της διαχείρισης και της διάδοσης πληροφοριών και η διευκόλυνση της ανταλλαγής γνώσεων, η προώθηση της αποτελεσματικότερης εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας κυρίως μέσω της προώθησης της ανάπτυξης και της διάδοσης βέλτιστων πρακτικών και προσεγγίσεων πολιτικής και η βελτίωση της περιβαλλοντικής διακυβέρνησης, με τη διεύρυνση της συμμετοχής των ενδιαφερομένων.

Το νέο LIFE προάγει, πέραν των παραδοσιακών έργων, τα Ολοκληρωμένα Έργα, έργα δηλαδή που υλοποιούν σε εκτεταμένη εδαφική κλίμακα, στρατηγικές ή έργα για το περιβάλλον ή το κλίμα, κυρίως στους τομείς της φύσης, συμπεριλαμβανομένων μεταξύ άλλων της διαχείρισης του δικτύου Natura 2000, των υδάτων, των αποβλήτων, του αέρα, του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής σε αυτήν.

Τα ποσοστά χρηματοδότησης διαφοροποιούνται ανάλογα με τον τύπο των έργων και την περίοδο υλοποίησης. Για τα έργα που χρηματοδοτούνται στον τομέα προτεραιότητας «Φύση και Βιοποικιλότητα» ανέρχονται: έως το 60% των επιλέξιμων δαπανών και έως το 75% των επιλέξιμων δαπανών για τα έργα που αφορούν σε οικοτόπους και είδη προτεραιότητας.

Η Επιτροπή έχει εγκρίνει με την Εκτελεστική Απόφαση της 19ης Μαρτίου 2014 το πρώτο πολυετές πρόγραμμα εργασίας LIFE για την περίοδο 2014-2017. Σε αυτό ορίζονται η κατανομή κεφαλαίων μεταξύ τομέων προτεραιότητας και μεταξύ διαφόρων τύπων χρηματοδότησης στο πλαίσιο κάθε υπο-προγράμματος, τα θέματα έργων που υλοποιούν τις θεματικές προτεραιότητες που ορίζονται στον Κανονισμό και άλλα θέματα υλοποίησης. Θα ακολουθήσει η έγκριση του δεύτερου πολυετούς προγράμματος εργασιών με διάρκεια τρία χρόνια.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό αριθ. 1291/2013 της 11ης Δεκεμβρίου 2013 για τη θέσπιση του προγράμματος-πλαisiού «Ορίζων 2020 για την έρευνα και την καινοτομία (2014-2020)», το πρόγραμμα περιλαμβάνει το σύνολο της υφιστάμενης χρηματοδότησης της Ένωσης για έρευνα και καινοτομία. Από τις προβλέψεις του Κανονισμού συνάφει με τη διαχείριση του Δικτύου Natura 2000 έχουν οι παρακάτω ειδικοί στόχοι του Μέρους III (Παράρτημα I): Επισιτιστική ασφάλεια, βιώσιμη γεωργία και δασοκομία, έρευνα στον τομέα της θάλασσας, της ναυτιλίας, και των εσωτερικών υδάτων, και βιοοικονομία (στόχος β) και Δράση για το κλίμα, περιβάλλον, αποδοτικότητα πόρων και πρώτες ύλες (στόχος ε). Οι δραστηριότητες θα καλύπτουν ολόκληρο τον κύκλο, από τη βασική έρευνα έως την αγορά, με νέα εστίαση στις δραστηριότητες που είναι σχετικές με την καινοτομία, όπως π.χ. πιλοτικά έργα, δραστηριότητες επίδειξης, ή μεταφορά γνώσεων.

Ο Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος (EOX) δημιουργήθηκε το 1994 από την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία (Δότριες Χώρες) μέσω ειδικής συμφωνίας συνεργασίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Εργαλείο χρηματοδοτικής ενίσχυσης, για έργα σε συγκεκριμένους τομείς προτεραιότητας όπως η έρευνα, η ανάπτυξη, η εκπαίδευση, η κοινωνική πολιτική, το περιβάλλον κ.λπ. αποτελεί ο Χρηματοδοτικός Μηχανισμός (XM EOX) που έχουν δημιουργήσει οι Δότριες Χώρες. Ο σχεδιασμός του XM EOX έχει πενταετείς προγραμματικές περιόδους. Για την περίοδο 2009-2014 προβλέπεται να ενισχυθούν έργα σε συγκεκριμένους τομείς προτεραιότητας, μέσω προγραμμάτων σε 16 δικαιούχες χώρες. Ο συνολικός προϋπολογισμός του XM EOX ανέρχεται σε 1.8 δις. Ευρώ. Στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο η ενίσχυση έργων στον τομέα του φυσικού περιβάλλοντος/ της βιοποικιλότητας δεν έχει

περιληφθεί στους τομείς προτεραιότητας που έχει συμφωνηθεί να ενεργοποιηθούν για την Ελλάδα. Ο προγραμματισμός της επόμενης περιόδου βρίσκεται σε εξέλιξη.

Σύμφωνα με τον Ν. 3889/2010, το Πράσινο Ταμείο μπορεί να χρηματοδοτεί προγράμματα που καταρτίζονται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής ή άλλα Υπουργεία και τους εποπτευόμενους οργανισμούς τους, αποκεντρωμένες γενικές διοικήσεις, οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, νομικά πρόσωπα του ευρύτερου δημοσίου τομέα, και σωματεία ή άλλης μορφής ενώσεις νομικών και φυσικών προσώπων, τα οποία στοχεύουν σύμφωνα με τους καταστατικούς τους σκοπούς στην προστασία, αναβάθμιση και αποκατάσταση του περιβάλλοντος. Τα Χρηματοδοτικά Προγράμματα εγκρίνονται κατ' έτος με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής ή του Διοικητικού Συμβουλίου του Πράσινου Ταμείου κατά περίπτωση. Η ενεργοποίηση των Προγραμμάτων πραγματοποιείται με την έκδοση Προσκλήσεων υποβολής προτάσεων των Δικαιούχων για ένταξη στα Μέτρα των Προγραμμάτων, η οποία αναρτάται στην ιστοσελίδα του Πράσινου Ταμείου (<http://www.prasinotameio.gr>). Από τα εγκεκριμένα προγράμματα του 2014, το πρόγραμμα «Φυσικό Περιβάλλον 2014», προϋπολογισμού 4.500.000 €, έχει ως αντικείμενα: α) τη χρηματοδότηση των Φορέων Διαχείρισης των Προστατευομένων Περιοχών, με στόχο την κάλυψη δαπανών για διοικητικές υποχρεώσεις, αμοιβές συνεργατών, έργα και προμήθειες, καθώς και για την συντήρηση υλικών & εγκαταστάσεων, οι οποίες δεν καλύπτονται από το ΕΠΠΕΡΑΑ, β) τη συγχρηματοδότηση εγκεκριμένων ευρωπαϊκών προγραμμάτων LIFE+, γ) την υλοποίηση έργων και δράσεων για την πρόληψη, άμβλυση και αντιμετώπιση των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής, όπως επίσης και των φυσικών καταστροφών, ιδιαιτέρως δε των σεισμών και δ) την υλοποίηση δράσεων για την πρόληψη και αντιμετώπιση αυθαίρετων και παράνομων παρεμβάσεων στο φυσικό περιβάλλον, καθώς επίσης και για την αποκατάσταση των αντίστοιχων περιβαλλοντικών βλαβών.